

Οι τρεις καβαλάρηδες της Αποκάλυψης

Η παράξενη και κάποιες φορές ανατριχιαστική εντύπωση που μου προκαλούσε ο κύριος Ποντ, παρά τη συνηθισμένη του αβρότητα και την καλλιεργημένη τυπικότητά του, πιθανώς συνδεόταν με κάποιες παιδικές αναμνήσεις μου, αλλά και με τους συνειρμούς που μου έφερνε στον νου το όνομά του. Ήταν κυβερνητικός υπάλληλος, παλιός φίλος του πατέρα μου, και κατά κάποιο τρόπο η παιδική φαντασία μου είχε συνδέσει το όνομα του κυρίου Ποντ με τη λιμνούλα του κήπου, γιατί αυτό σήμαινε το όνομά του στα αγγλικά. Αν το καλοσκεφτόσουν, είχε μια παράξενη ομοιότητα με τη λιμνούλα του κήπου. Ήταν πάντα τόσο ήσυχος, σε φυσιολογικές συνθήκες, τόσο απλός στην εμφάνιση, και θα μπορούσαμε να πούμε πως αντικατόπτριζε με διαύγεια τη γη, τον ουρανό και το καθημερινό φως της μέρας στους στοχασμούς του. Όμως ήξερα πως μέσα στη λιμνούλα του κήπου υπήρχαν κάποια αλλόκοτα πράγματα. Μια φορά στις εκατό, μια δυο μέρες τον χρόνο, η λιμνούλα έπαιρνε μια παράξενα διαφορετική όψη· θα περνούσε μια φευγαλέα σκιά ή μια αναλαμπή στην ομοιόμορφη γαλήνη της επιφάνειάς της, και θα αποκαλυπτόταν ένα ψάρι, ένας βάτραχος ή κάποιο πιο γκροτέσκο πλάσμα. Και ήξερα επίσης πως και μέσα στον κύριο Ποντ υπήρχαν τέρατα: τέρατα στον νου του, που ανέβαιναν μόνο για μια στιγμή στην επιφάνεια και βουτού-

σαν ξανά βαθιά. Έπαιρναν τη μορφή τερατωδών παρατηρήσεων ανάμεσα στα μετριοπαθή και ορθολογικά σχόλιά του. Κάποιοι πίστευαν ότι είχε τρελαθεί ξαφνικά, στη μέση της πιο λογικής συζήτησης. Αλλά ακόμη κι εκείνοι έπρεπε να παραδεχτούν ότι, το ίδιο ξαφνικά, είχε λογικευτεί ξανά.

Ίσως, πάλι, να είχε καρφωθεί στο νεανικό μυαλό μου αυτή η ανόητη φαντασίωση επειδή, κάποιες στιγμές, ο ίδιος ο κύριος Ποντ έμοιαζε αρκετά με ψάρι. Οι τρόποι του δεν ήταν μόνο πολύ ευγενικοί, αλλά και πολύ συμβατικοί· ακόμη και οι χειρονομίες του ήταν τετριμμένες, με μόνη εξαίρεση μια σποραδική συνήθεια να τραβά το μυτερό μουσάκι του, κάτι που του συνέβαινε κυρίως όταν υποχρεωνόταν εντέλει να μιλήσει σοβαρά για μια από τις παράξενες, τυχαίες δηλώσεις του. Σε κάτι τέτοιες στιγμές κοίταζε με κάπως γουρλωμένα μάτια ίσια μπροστά και τραβούσε το μουσάκι του, κι αυτό έκανε το στόμα του να ανοίγει κωμικά, σαν να ήταν το στόμα μιας κούκλας με τρίχες αντί για σύρματα. Αυτό το παράξενο, βουβό άνοιγμα και κλείσιμο του στόματός του έμοιαζε εντυπωσιακά με την αντίστοιχη αργή κίνηση του στόματος των ψαριών. Όμως δεν διαρκούσε ποτέ περισσότερο από λίγα δευτερόλεπτα, τον χρόνο που χρειαζόταν, υποθέτω, για να καταπιεί την ανεπιθύμητη πρόσκληση να εξηγήσει τι στο καλό εννοούσε.

Μια μέρα, συζητούσε ήρεμα με τον σερ Χιούμπερτ Γουότον, τον πασίγνωστο διπλωμάτη· κάθονταν στον κήπο μας, κάτω από τέντες ή γιγάντιες ομπρέλες με χρωματιστές λωρίδες, και κοίταζαν προς τη λιμνούλα που είχα παράλογα συνδέσει μ' εκείνον. Συζητούσαν για ένα μέρος του κόσμου που το ήξεραν καλά και οι δύο, παρότι ελάχιστοι άνθρωποι στη Δυτική Ευρώπη γνώριζαν έστω και την ύπαρξή του:

τις απέραντες πεδιάδες που σμίγουν με έλη και βάλτους κι απλώνονται στην Πομερανία, την Πολωνία, τη Ρωσία και τα λοιπά, μέχρι τις ερήμους της Σιβηρίας, απ' όσο ξέρω. Και ο κύριος Ποντ θυμήθηκε ότι, σε μια περιοχή όπου οι βάλτοι είναι βαθιοί και διασταυρώνονται με μικρές λίμνες και νωθρούς ποταμούς, υπάρχει ένας μοναδικός δρόμος, στην κορυφή ενός ψηλού επίχωστου περάσματος με απότομες πλαγιές: ένας ίσιος δρόμος αρκετά ασφαλής για τον συνηθισμένο πεζοπόρο, αλλά φαρδύς τόσο που μόλις θα χωρούσαν δυο καβαλάρηδες δίπλα δίπλα. Αυτή είναι η αρχή της ιστορίας.

Η ιστορία αφορούσε μια εποχή όχι πολύ παλιά, μια εποχή όμως που χρησιμοποιούσαν τα άλογα πολύ περισσότερο απ' ό,τι σήμερα, αν και όχι τόσο στη μάχη, πλέον, όσο στη μεταφορά μηνυμάτων. Αρκεί να πούμε ότι ήταν κατά τη διάρκεια ενός από τους πολλούς πολέμους που έχουν καταστρέψει αυτό το μέρος του κόσμου – όσο είναι δυνατόν να καταστραφεί ένας τέτοιος αγριότοπος. Μοιραία, είχε σχέση με την πίεση του πρωσικού καθεστώτος στο έθνος των Πολωνών, αλλά πέραν τούτου δεν είναι απαραίτητο να αναπτύξουμε την πολιτική του ζητήματος ή να συζητήσουμε τα δίκαια και τα άδικα εδώ. Ας πούμε απλώς, ανάλαφρα, ότι ο κύριος Ποντ πρόσφερε έναν γρίφο προς τέρψη της ομήγυρης.

«Φαντάζομαι θα θυμάστε», είπε ο Ποντ, «όλη εκείνη την αναστάτωση με τον Πολ Πετρόφσκι, τον ποιητή από την Κρακοβία, που έκανε δυο πράγματα αρκετά επικίνδυνα εκείνη την εποχή: έφυγε από την Κρακοβία και πήγε να ζήσει στο Πόζναν, ενώ επίσης προσπάθησε να συνδυάσει την ποίηση με τον πατριωτισμό. Η πόλη που ζούσε ήταν τότε υπό την κατοχή των Πρώσων· βρισκόταν ακριβώς στην ανατολική άκρη εκείνου του μεγάλου περάσματος, και φυσικά η πρω-

σική διοίκηση είχε φροντίσει να ελέγχει τη μοναδική γέφυρα που διέσχιζε αυτή την απέραντη θάλασσα των βάλτων. Όμως η βάση της συγκεκριμένης επιχείρησης βρισκόταν στη δυτική άκρη του περάσματος· ο ονομαστός Στρατάρχης Φον Γκροκ είχε τη γενική διοίκηση· και το παλιό του σύνταγμα, οι Λευκοί Ουσάροι, που εξακολουθούσε να είναι το αγαπημένο του σύνταγμα, έτυχε να είναι τοποθετημένο πιο κοντά στην αρχή του μεγάλου υπερυψωμένου δρόμου. Φυσικά, τα πάντα ήταν στην τρίχα, μέχρι την παραμικρή λεπτομέρεια των θαυμάσιων κατάλευκων στολών και τον τελαμώννα στο χρώμα της φωτιάς, που φορούσαν διαγώνια· βλέπετε, ήταν η εποχή λίγο πριν αρχίσουν να χρησιμοποιούν σε όλο τον κόσμο τα χρώματα της λάσπης και του πηλού για τις στρατιωτικές στολές. Δεν τους κατηγορώ γι' αυτό· μερικές φορές νομίζω πως η παλιά εποχή της εραλδικής είχε μια πιο εκλεπτυσμένη αίσθηση από αυτή την εποχή του μιμητικού χρωματισμού, που μας ήρθε με τη φυσική ιστορία και τη λατρεία του χαμαιλέοντα και των σκαθαριών. Τέλος πάντων, αυτό το άριστο σύνταγμα ιππικού του πρωσικού στρατού φορούσε ακόμα τη δική του στολή· και, όπως θα δείτε, αυτό ήταν άλλο ένα στοιχείο που συνέβαλε στην παταγώδη αποτυχία. Όμως δεν ήταν μόνο οι στολές· ήταν η ομοιομορφία. Το όλο πράγμα πήγε στραβά επειδή η πειθαρχία ήταν πολύ καλή. Οι στρατιώτες του Γκροκ τον υπάκουσαν πλήρως· έτσι, δεν μπόρεσε να κάνει αυτό που ήθελε».

«Αυτό είναι παράδοξο, υποθέτω», είπε ο Γουότον αναστενάζοντας. «Φυσικά, είναι πολύ έξυπνο και όλα τα σχετικά· στην πραγματικότητα όμως είναι μια ανοησία, έτσι; Α, το ξέρω ότι λένε, γενικά κι αόριστα, πως υπάρχει υπερβολική πειθαρχία στον γερμανικό στρατό. Αλλά δεν μπορεί ποτέ να είναι υπερβολική η πειθαρχία σ' ένα στράτευμα».